



## Par akūtās šļauganās paralīzes gadījumu reģistrāciju un izmeklēšanu

Publicēts: 20.04.2020.

23.03.2016, 00:00

Pasaules Veselības organizācijas (turpmāk – PVO) dati liecina par ievērojamu progresu poliomielīta izskaušanas iniciatīvas īstenošanā, kas ir milzīgs veselības aprūpes un sabiedrības darbinieku panākums visā pasaulē. 2015. gadā tika reģistrēts vismazākais savvaļas poliovīrusu izraisītā poliomielīta gadījumu skaits cilvēces vēsturē: 70 saslimšanas gadījumi, t.sk. 51 gadījums reģistrēts Pakistānā un 19 poliomielīta gadījumi reģistrēti Afganistānā. 2015. gada 20. septembrī Globālā poliomielīta likvidācijas sertifikācijas komisija paziņoja par 2. tipa savvaļas poliovīrusa izskaušanu (pēdējais gadījums reģistrēts 1999. gadā). Savukārt pēdējais 3. tipa savvaļas poliovīrusa izraisītais saslimšanas gadījums tika reģistrēts 2012. gadā. Kopš 2015. gada 27. septembra Nigērija svītrotā no poliomielīta endēmisko valstu saraksta.

Neraugoties uz minētajiem panākumiem, savvaļas poliovīrusa ievēšanas draudi Eiropas Savienībā un citur pasaulē no poliomielīta endēmiskajām valstīm (Pakistāna un Afganistāna) joprojām pastāv, turklāt zināmā mērā šis jautājums ir aktualizējies sakarā ar bēgļu krīzi. Par to, ka poliomielīta izplatīšanās risks ir reāls, liecina līdzšinējie poliomielīta uzliesmojumi valstīs, kas iepriekš bija atbrīvojušās no šī vīrusa, piemēram, 2013.-2014. gada poliomielīta uzliesmojums Sīrijas Arābu Republikā, kā arī vairākkārtēja savvaļas poliovīrusa atklāšana Izraēlā vides monitoringa ietvaros.

Ņemot vērā minēto, katrā valstī ir būtiski nodrošināt tādu epidemioloģiskās uzraudzības sistēmu, kura ļautu laikus identificēt savvaļas poliovīrusa ievēšanu un operatīvi veikt kompleksus pasākumus, lai nepieļautu poliovīrusa izplatīšanos.

Par epidemioloģiskās uzraudzības sistēmas efektivitāti liecina Pasaules Veselības organizācijas (turpmāk – PVO) noteiktais indikators – gada laikā reģistrēts vismaz viens akūtas šļauganās paralīzes (turpmāk – AŠP) gadījums uz 100 000 bērnu līdz 15 gadu vecuma sasniegšanai. Pētījumos ir pierādīts, ka šāda un pat augstāka AŠP gadījumu incidence tiek reģistrēta teritorijās, kuras ir atbrīvotas no poliomielīta, jo AŠP ir sindroms, kas etioloģiski var būt saistīts ar vairākām slimībām, ne tikai ar poliomielītu. Līdz ar to, ja valstī funkcionējošā epidemioloģiskās uzraudzības sistēma ir spējīga laikus identificēt, reģistrēt un izmeklēt uz poliovīrusiem visus AŠP gadījumus bērniem līdz 15 gadu vecuma sasniegšanai, tad tā būs spējīga identificēt un reaģēt arī uz ievesto poliomielīta gadījumu, nepieļaujot nekontrolējamu infekcijas izplatīšanos.

Lai īstenotu globālo poliomielīta epidemioloģiskās uzraudzības stratēģiju Latvijā, Ministru kabineta 1999. gada 5. janvāra noteikumi Nr. 7 “Infekcijas slimību reģistrācijas kārtība” nosaka, ka ārstniecības personas pienākums ir ziņot Slimību profilakses un kontroles centra (turpmāk – SPKC) reģionālās nodaļas epidemiologam telefoniski un rakstiski vienas darbdienu laikā par ikvienu AŠP gadījumu, kas ir konstatēts bērnam līdz 15 gadu vecuma sasniegšanai. PVO vāc, apkopo un analizē informāciju par dalībvalstīs reģistrētajiem AŠP gadījumiem reģionālā un globālā līmenī.

Kaut gan mūsu valstī katru gadu ir jābūt reģistrētiem un izmeklētiem vismaz trim AŠP gadījumiem, kopš 2011. gada Latvijā ziņoto AŠP gadījumu skaitnesasniez minēto PVO uzraudzības kvalitātes kritēriju (skatīt tabulu). Turklāt 2015. gadā Latvijā vispār nav paziņots neviens AŠP gadījums.

Latvijā reģistrētie AŠP saslimšanas gadījumi bērniem līdz 15 gadu vecuma sasniegšanai 2011.-2014. gadam

AŠP gadījumu p.k.	G a d s	Veselības aprūpes iestādes, kuras ziņojušas par AŠP gadījumiem	Primārās diagnozes kods	V e c u m s (g a d o s)	Gadījumu skaits uz 100 000 bērnu līdz 15 gadu vecuma sasniegšanai
1.	2 0 1 1. g.	A. slimnīca	G04.8	5	0,3
2.	2 0 1	B. slimnīca	G04.8	1 4	0,7
3.	2. g.	B. slimnīca	G61.0	1 3	
4.	2 0 1	C. slimnīca	G61.9	1 4	0,7
5.	3. g.	B. slimnīca	G61.0	1 1	
6.	2 0 1 4. g.	D. slimnīca	G83.9	4	0,3
-	2 0 1 5. g.	Netika ziņots	-	-	0

Lai noteiktu iespējamus nepaziņotus AŠP saslimšanas gadījumus, SPKC veica Nacionālā veselības dienesta pārvaldībā esošās Vadības informācijas sistēmas (turpmāk – VIS) statistikas datu analīzi par saslimušajiem bērniem līdz 15 gadu vecuma sasniegšanai ar noteiktiem diagnožu kodiem, kas visbiežāk izpaužas kā AŠP (G37.3, G37.4, G54.1, G57.0, G57.3, G61, G62, G63, G81.0, G82.0, G82.3, G95.1, G95.8,) par laika posmu no 2013. līdz 2015. gadam. Tika noskaidrots, ka minētajā periodā Latvijā tika reģistrēti 18 unikāli saslimšanas gadījumi ar minētajām diagnozēm (G54.1 – 7 saslimšanas gadījumi, G57.3 – 1, G62 – 6, G62.9 – 2, G82.0 – 2) no kuriem pieci gadījumi tika atklāti stacionārajā laikā (divās slimnīcās), bet 13 gadījumi atklāti primārās veselības aprūpes iestādēs. Minētie dati liecina par to, ka AŠP epidemioloģisko uzraudzību Latvijā ir iespējams būtiski uzlabot un sasniegt PVO ieteikto globālo uzraudzības indikatoru.

Ņemot vērā, ka Eiropas Savienībā, t.sk. Latvijā pastāv savvaļas poliovīrusu ieviešanas un izplatīšanas risks, kuru pastiprina pašreizējā bēgļu krīze, SPKC aicina ārstniecības iestādes veikt nepieciešamos pasākumus, lai uzlabotu AŠP epidemioloģisko uzraudzību – gadījumu savlaicīgu identificēšanu, ziņošanu un virusoloģisko izmeklēšanu (skatīt pievienoto materiālu “AŠP sindroma konstatēšanas gadījumā ārstniecības personas veicamie pasākumi un rīcības algoritms”).

<https://www.spkc.gov.lv/lv/par-akutas-slauganas-paralizes-gadijumu-registraciju-un-izmeklesanu>